

OBSAH

ČÁST PRVNÍ – ZAHRANIČNÍ OBCHOD Z MAKROEKONOMICKÉHO POHLEDU

Úvod	1
Cíl	2

1. KAPITOLA – ZAHRANIČNÍ OBCHOD A NÁRODNÍ EKONOMIKA (B. P.)

Úvod	3
Cíl	3
A) Úloha zahraničního obchodu v národní ekonomice	3
Současné trendy a funkce zahraničního obchodu	3
Transformační funkce zahraničního obchodu	4
Zahraníční obchod jako faktor ekonomického růstu	6
Zahraníční obchod jako faktor zaostávání domácí ekonomiky	11
B) Vývoj zahraničního obchodu České republiky	13
Otevřenost ekonomiky u nás a ve světě	13
Vývoj teritoriální a komoditní struktury českého vývozu a dovozu	14
Vývoj cen v českém zahraničním obchodě a vývoj reálných směnných relací	18

2. KAPITOLA – OBCHODNĚPOLITICKÉ PŘEDPOKLADY USKUTEČŇOVÁNÍ ZAHRANIČNÍHO OBCHODU

Úvod	23
Cíl	23
A) Hlavní směry obchodní politiky (J. P.)	23
Základní koncepce	24
Nástroje a opatření obchodní politiky	25
B) Autonomní nástroje obchodní politiky (J. P.)	26
Nástroje omezení dovozu	26
Nástroje podpory vývozu	31
C) Smluvní nástroje obchodní politiky (J. P.)	33
Dvoustranné smluvní nástroje	33
Mnohostranné smluvní nástroje	36
D) Obchodní politika České republiky (B. P.)	38
Cla v československé a české zahraničněobchodní politice	38
Netarifní nástroje v české zahraničněobchodní politice	44
Smluvní nástroje v české zahraničněobchodní politice	46
Proexportní politika ČR	50

3. KAPITOLA – KURSOVÁ POLITIKA ČR V SOUVISLOSTI SE ZAHRANIČNÍM OBCHODEM (T. J.)

Úvod	57
Cíl	57
A) Stručná historie československé koruny a jejího kursu (1919–1990)	58
Vývoj ve dvacátých až čtyřicátých letech	58
Vývoj v padesátých až osmdesátých letech	60
A) Zavedení vnitřní směnitelnosti koruny	66
Devizový zákon a devizové povolení	66
Úloha bank a význam vnitřní směnitelnosti	67
Změna způsobu stanovení kursu	68
Hodnocení devalvace a vnitřní směnitelnosti	71
C) Tvorba kursu a měnový koš koruny	72
Popis	72
Kurs československé koruny	72
Kurs české koruny	75

D)	Pevný kurs koruny	77
	Brzda inflace	77
	Situace vývozců a dovozců	80
	Měnový a mzdový polštář	81
E)	Vnější směnitelnost koruny a rozšíření flukтуаčního pásma.	82
	Vnější směnitelnost koruny	82
	Rozšíření flukтуаčního pásma kursu koruny	84
	Shrnutí.	88

ČÁST DRUHÁ – ZAHRANIČNÍ OBCHOD Z MIKROEKONOMICKÉHO POHLEDU

Úvod	91
Cíl.	91

4. KAPITOLA – VÝZKUM ZAHRANIČNÍCH TRHŮ (S. H.)

Úvod	93	
Cíl	93	
A)	Potřeba výzkumu zahraničních trhů	93
	Aktéři výzkumu.	94
	Typy výzkumu	94
B)	Podstata výzkumu trhu	96
	Definování pojmů	96
	Zvláštnosti výzkumu zahraničních trhů.	97
C)	Realizace výzkumu zahraničního trhu	100
	Výzkum od stolu	101
	Terénní průzkum	101
	Shrnutí výsledků výzkumu	102

5. KAPITOLA – FORMY VSTUPU PODNIKŮ NA MEZINÁRODNÍ TRHY (H. M.)

Úvod	105	
Cíl.	105	
A)	Obchodní metody – vývozní a dovozní operace	106
	Faktory ovlivňující volbu metody.	106
	Obchodní mezičlánky	107
	Přímý vývoz	114
B)	Formy přítomnosti podniku na zahraničních trzích nenáročné na kapitálové investice	115
	Licence	115
	Franšíza	120
	Smlouva o řízení	122
	Zušlechťovací operace.	123
	Mezinárodní výrobní kooperace	123
C)	Kapitálové vstupy podniku na zahraniční trhy	124
	Právní úprava	124

6. KAPITOLA – KUPNÍ SMLOUVA A JEJÍ NÁLEŽITOSTI

Úvod	129	
Cíl.	129	
A)	Průběh obchodní operace (E. Č.)	130
	Východiska obchodní operace	130
B)	Uzavření kupní smlouvy (E. Č.)	132
	Definiční a legislativní vymezení problematiky.	132
	Vznik kupní smlouvy	134
	Standardní podmínky obchodu	137
	Obchodní zvyklosti (uzance)	139
	Obsah kupní smlouvy	140
C)	Předmět kupní smlouvy (E. Č.)	141

	Druh a jakost zboží	141
	Množství zboží a obal	143
D)	Dodací lhůta (E. Č.)	144
E)	Dodací podmínka (parita) (H. M.)	145
	Mezinárodní výkladová pravidla	146
	Doložky INCOTERMS 1990	147
	Meze využití INCOTERMS	151
F)	Platební podmínka (E. Č.)	152
	Základní charakteristiky	152
	Místo, doba a forma placení	155
	Jednotlivé platební podmínky	156
G)	Cena (E. Č.)	160
H)	Plnění kupních smluv (E. Č.)	162
	Obvyklé plnění smluv	162
	Poruchy plnění smluv a jejich řešení	163

7. KAPITOLA – PŘEPRAVA A POJIŠTĚNÍ V ZAHRANIČNÍM OBCHODĚ (H. M.)

	Úvod	167
	Cíl	167
A)	Smluvní zajištění mezinárodní přepravy	167
	Zasílatelé	168
	Doprovodiči a přepravci	169
B)	Druhy přeprav	170
	Železniční přeprava	170
	Silniční přeprava	172
	Letecká přeprava	173
	Říční přeprava	174
	Námořní přeprava	174
C)	Pojištění zahraničních přeprav	177
	Pojištění v České republice	177
	Anglický systém pojištění	178

8. KAPITOLA – VYBRANÉ FINANČNÍ OPERACE (E. Č.)

	Úvod	181
	Cíl	181
A)	Leasing	182
	Popis	182
	Výhody a nevýhody	182
	Typy leasingu	183
	Právní hlediska	186
B)	Faktoring	187
	Popis	187
	Účastníci	188
	Účastníci v mezinárodním faktoringu	189
	Výhody a nevýhody	190
	Rozmanitost smluvních podmínek	190

9. KAPITOLA – VAZBOVÉ OPERACE (E. Č.)

	Úvod	193
	Cíl	193
A)	Příčiny vzniku vazbových operací	194
B)	Kompenzace (bartery)	195
	Formy kompenzace	195
	Řízení kompenzace	195
C)	Protinákupy	197

	Popis	197
	Výhody a nevýhody	198
D)	Buyback, production sharing, kooperace na kompenzačním základě, offset	198
	Buyback, production sharing a kooperace na kompenzačním základě	198
	Offsety	199
E)	Reexporty a switche	199
	Reexport	199
	Switch	200
	Klíč ke cvičením	205
	Slovníček pojmů (B. P.)	215
	Použitá literatura	221
	Doporučená studijní literatura	224
	Přílohy	225

AUTOŘI JEDNOTLIVÝCH KAPITOL:

B. P.	Prof. Ing. Božena Plchová, CSc.
J. P.	Prof. Ing. Josef Pipek, CSc.
T. J.	Prof. Ing. Tibor Jirges, CSc.
S. H.	Doc. Ing. Stanislava Hronová, CSc.
H. M.	Doc. Ing. Hana Machková, CSc.
E. Č.	Doc. Ing. Eva Černošáková, CSc.